

Utveckling av processen som kyrkofullmäktige tillämpar vid personval

Gemensamma kyrkofullmäktige 06.03.2025 § 20
405/00.00.02/2025

Beslutsförslag

Gemensamma kyrkofullmäktige:

- 1) antecknar för kännedom utredningen som gjorts av kyrkofullmäktiges ordförande och anförandet som gäller utvecklingen av processen som kyrkofullmäktige tillämpar vid personval.
- 2) för en remissdebatt över utvecklingen av processen som kyrkofullmäktige tillämpar vid personval.
- 3) begär att gemensamma kyrkorådet utgående från remissdebatten bereder ärendet och tillsätter en arbetsgrupp för ändamålet.

Behandling

Ordförande överlät ordförandeskapet till vice ordförande.
Wiking Vuori redogjorde för ärendet.
Under behandlingen gjordes 21 inlägg.

Beslut

Beslutsförslaget godkändes.

Gemensamma kyrkorådet 25.02.2025 § 69

Föredragande Samfällighetens direktör Rintamäki Juha

Beslutsförslag

Gemensamma kyrkorådet föreslår att kyrkofullmäktige:

- 1) antecknar för kännedom utredningen som gjorts av kyrkofullmäktiges ordförande och anförandet som gäller utvecklingen av processen som kyrkofullmäktige tillämpar vid personval.
- 2) för en remissdebatt över utvecklingen av processen som kyrkofullmäktige tillämpar vid personval.
- 3) begär att gemensamma kyrkorådet utgående från remissdebatten bereder ärendet och tillsätter en arbetsgrupp för ändamålet.

Beslut

Beslutsförslaget godkändes.

Redogörelse

Bakgrund

I förfaringssättet som Helsingfors kyrkliga samfällighet tillämpar används s k valberedare. Vid kyrkofullmäktiges första möte väljs valberedare för fullmäktiges mandatperiod och lika många ersättare.

Val av valberedare och ersättare sker prostervis på så sätt att fullmäktigemedlemmarna från respektive prosteri utgör en grupp. Varje grupp utser inom sig två valberedare och två ersättare. Samtidigt fastställs ersättarnas inbördes ordning.

Valberedarna ska enligt de instruktioner som kyrkofullmäktige godkänt, bereda ett gemensamt förslag till val av kyrkorådets vice ordförande och övriga medlemmar samt ersättare samt medlemmar och ersättare i valnämnden. Valberedarna deltar dessutom i beredningen av valet av medlemmar till de ungas påverkansgrupp för kyrkorådets möte. Valberedarna deltar också i kyrkorådets möte vid vilket valet av medlemmar till de ungas påverkansgrupp bereds.

I 23 paragrafen i förvaltningsstadgan ingår bestämmelser om valet av valberedare och om beredningen av valet av medlemmar i kyrkorådet och de ungas påverkansgrupp.

Anvisning: Val av valberedare och beredning av valet av medlemmar till gemensamma kyrkorådet

I denna anvisning används för gemensamma kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkorådet begreppen kyrkofullmäktige och kyrkorådet.

I Anvisningarnas syfte

1. Syftet med dessa anvisningar är att säkerställa att valet av valberedare, beredningen av valet av kyrkorådets medlemmar och valet av medlemmar i samfällighetens påverkansgrupp för unga tillämpas enhetliga principer. Dessutom eftersträvas att valet av valberedare beredningen av valet av medlemmar i kyrkorådet sker öppet, jämlikt och att med beaktande av de i fullmäktige representerade opinionsgruppernas åsikter samt ungas möjligheter att påverka valet av påverkansgruppens medlemmar säkerställs.
2. Utan motiverad orsak kan man inte avvika från anvisningarna.

II Val av valberedare

3. Valberedarna väljs på det sätt som anges i förvaltningsstadgans 3 kapitel, 22 §. Innan valet förrättas ska fullmäktigemedlemmarna informeras om vilken uppgift och ställning valberedarna har. Fullmäktige ska ha möjlighet att diskutera vilka egenskaper valberedarna ska ha och vilka personer som ska väljas. Till valberedare eller ersättare ska i första hand inte väljas fullmäktigemedlem som har för avsikt att kandidera för en plats i valnämnden eller kyrkorådet. Om detta exempelvis på grund av det som nämns i punkt 5 i praktiken ändå är nödvändigt ska de personer som kandiderar för plats som valberedare placeras som ersättare och de ska inte delta i valberedarnas arbete medan de själv kandiderar, såvitt detta inte är nödvändigt för att valberedarna ska vara beslutsföra. Enligt förvaltningslagen är en valberedare inte jävig att delta i beredningen av ärendet, men detta kan ändå inte anses överensstämma med god förvaltningssed. God förvaltningssed anses kräva att de personer som kandiderar till gemensamma kyrkorådet inte är ordförande eller vice ordförande för valberedarna.

Om en valberedare eller ersättare senare under mandatperioden väljs till medlem av kyrkorådet eller valnämnden ska i hans ställe enligt 22 § i 3 kapitlet en ny valberedare eller ersättare väljas för den återstående mandatperioden.

4. Diskussionerna förs och valberedarna samt ersättarna väljs i god tid då fullmäktigemedlemmarna prostervis möts före det första fullmäktigemötet. Det prostervisa mötet sammankallas av kontraktsprosten. Fullmäktige fastställer valet av valberedare och ersättare vid sitt första möte.
5. Om särskilda orsaker inte föreligger ska enligt 8 § i 9 kapitlet i kyrkolagen kvinnor och män vara representerade till minst 40 % vardera i kyrkans organ. Bestämmelsen gäller dock inte kyrkomötet, stiftsfullmäktige, domkapitlet, kyrkofullmäktige, gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet,

om inte något annat följer av särskilda orsaker. Detta gäller också valberedarna. Således torde prosteriernas fullmäktigemedlemmar till valberedare utse en person som enligt juridiskt kön definieras som man och en som enligt juridiskt kön definieras som kvinna. Det samma gäller för valet av valberedarnas ersättare.

III Beredning av valet till kyrkorådet

6. Under det första och tredje året av fullmäktiges mandatperiod ska fullmäktigemedlemmarna för valberedarna prosterivis göra upp ett förslag till vice ordförande samt medlemmar och ersättare i kyrkorådet. Förslagen ges då prosteriernas fullmäktigemedlemmar samlas till möte. Dessa möten ska hållas i så god tid före det första fullmäktigemötet att valberedarna ännu har tillräckligt tid att utarbeta ett förslag till val av medlemmar i gemensamma kyrkorådet. Under mandatperiodens tredje år ansvarar valberedarna för att fullmäktigemedlemmarna kallas till möte.
7. Innan förslaget görs upp ska man för fullmäktigemedlemmarna redogöra vilka uppgifter kyrkorådet har. Fullmäktigemedlemmarna ska ges möjlighet att diskutera kandidaterna och vilka egenskaper dessa förväntas ha.
8. Då förslagen görs ska man eftersträva en jämlik representation i fråga om kön, kompetensområden, ålder, språk och de fraktioner som var representerade vid valet.
9. Den i 8 § i 9 kapitlet i kyrkolagen avsedda bestämmelsen om representation för män och kvinnor tilläpas också på valet av kyrkorådet. Fullmäktigemedlemmarna ska prosterivis säkerställa att beredarna utgående från de nominerade kandidaterna kan sammanställa ett lagenligt förslag till sammansättning för kyrkorådet.
10. Om det då prosteriets fullmäktigemedlemmar möts nomineras flera personer, måste en rådgivande omröstning hållas om i vilken ordning fullmäktigemedlemmarna vill att kandidaterna väljs till kyrkorådet. För att säkerställa en i könshänseende jämlik representation torde omröstningen göras separat för respektive juridiskt kön.
11. Sedan valberedarna valts ska de vid sitt första möte konstituera sig på det sätt som anges i förvaltningsstadgans 3 kapitel 22 §. Valberedarna ska göra upp sitt förslag till val av kyrkoråd så att fullmäktige kan fatta beslut om detta under januari månad.
12. Då förslag gällande valet av kyrkoråd sammanställs ska man utöver den i punkt 8. avsedda jämlika representationen i kyrkorådet också respektera resultatet av den i punkt 10. avsedda omröstningen, men vid behov kan det finnas skäl att avvika från detta för att säkerställa att grupperna blir jämlikt representerade.
13. Förslaget ska motiveras antingen skriftligt eller muntligt. Förslagets innehåll ska delges kandidaterna och fullmäktigemedlemmarna öppet med beaktande av den praxis som valberedarna gemensamt kommit överens om. Valberedarna kan ges tillfälle att informera fullmäktigemedlemmarna från sitt prosteri om förhandlingarna som förts och om förslagets innehåll i samband med fullmäktigemötet vid vilket valet av kyrkoråd förrättas
14. Om valet inte kan ske enhälligt ska det enligt förvaltningsstadgans 24-27 § förrättas som majoritetsval. Enligt 28-36 § i förvaltningsstadgan ska valet dock förrättas proportionellt om så många fullmäktigemedlemmar att de vid proportionellt val kan få åtminstone en kandidat vald yrkar på detta.

IV Beredning av valet medlemmar i de ungas påverkansgrupp

15. Valberedarna deltar i beredningen av valet av medlemmar till de ungas påverkansgrupp. Vid beredningen följs i tillämpliga delar bestämmelserna gällande val av kyrkorådets medlemmar. Valet av medlemmar i de ungas påverkansgrupp sker vid kyrkorådets möte.
16. Till påverkansgruppen väljs två (2) medlemmar från respektive prosteri och högst två (2) medlemmar som representerar samfällighetens gemensamma tjänster. Inför valet av medlemmar till de ungas påverkansgrupp, som förrättas under mandatperiodens första år, ber kontraktsprosten att de ungas påverkansgrupp i respektive prosteri utser sina kandidater för det egna prosteriet på så sätt att förslagen står till förfogande inför det i punkt 4 avsedda mötet. På basis av förslagen utser sedan fullmäktigemedlemmarna från respektive prosteri sina kandidater till samfällighetens påverkansgrupp för unga. Samfällighetens direktör utser de kandidater som nomineras av de gemensamma tjänsterna. Vid ingången av mandatperiodens tredje år begär valberedarna förslagen.
17. Valberedarna sammanställer på basis av förslagen som prosterierna och direktören för samfälligheten

gett ett förslag till sammansättning för de ungas påverkansgrupp och överlåter förslaget till den tjänsteinnehavare som bereder ärendet för kyrkorådet.

Förvaltningsstadgan 23 §

Motivering till beslutsförslaget

Vid kyrkofullmäktiges möte den 23.1.2025 aktualiserades frågan om man kunde förenkla valprocessen vid de personval som kyrkofullmäktige gör. Fullmäktiges ordförande Wiking Vuori har föreslagit att samfälligen börjar bereda utvecklingen av valberedarsystemet. Vuori föreslår att fullmäktige i beredningens första fas på basis av hans inledande anförande för en remissdebatt om ärendet. Wiking Vuoris bakgrundsmaterial som bilaga.

Valberedarmodellens bakgrund

Kyrkofullmäktige beslutade 1971 att kyrkofullmäktige vid sitt första möte för respektive år inom sig skulle välja ett utskott med sex medlemmar och med uppgift att ge förslag i sådana frågor som kyrkorådet inte beroende på ärendets natur kunnat ge ett förslag. Beslutet fattades med stöd av gällande kyrkolag i vilken bestämdes att kyrkofullmäktige kan tillsätta utskott för givande av utlåtande och granskning av förvaltningen. Senare ströks denna bestämmelse ur kyrkolagen. Kyrkofullmäktige fortsatte ändå att tillsätta utskott efter att en ny kyrkolag trätt i kraft den 1.1.1994. Utskottet beredde och gav förslag bl a beträffande valet av revisorer samt valet av kyrkorådets vice ordförande och medlemmar.

1999 gjorde fullmäktige Paavo J. Paavola en kläm i vilken han efterlyste en utredning om huruvida fullmäktiges arbetsordning stod i strid med gällande kyrkolag. Klämman hänförde sig till SVH Julkistarkastus Oy besvär i vilket bolaget ifrågasatte ett av kyrkofullmäktige tillsatt utskotts ställning.

Våren 2000 utreddes de frågor som nämndes i klämman och om fullmäktiges arbetsordning borde uppdateras med anledning av klämman. Kyrkofullmäktige antecknade utredningen för kännedom den 8.6.2000, 18§.

I utredningen konstaterades att ett särskilt utskott för beredning av ärenden som gäller fullmäktiges interna arrangemang inte behövs. Beredningen sköts enligt arbetsordningen under ledning av fullmäktiges ordförande. Man ansåg också att givandet av förslag, som tidigare ankommit på utskottet, ska skötas av kyrkorådet. Generellt konstaterades att utskottets uppgifter inom Helsingfors samfällighet aldrig motsvarat de uppgifter för vilka man enligt den tidigare kyrkolagen kunnat tillsätta utskott.

Då utredningen behandlades den 8.6.2000 godkände kyrkofullmäktige de ändringar som föreslagits beträffande kyrkofullmäktiges arbetsordning. I fullmäktiges arbetsordning tillades en punkt om elektorerna. Elektorernas uppgift konstaterades vara att föreslå revisorer, medlemmar och ersättare i valnämnden samt förslag till kyrkorådets vice ordförande samt rådets övriga medlemmar och ersättare. Valet av dessa sker både då ett nytt fullmäktiges mandatperiod börjar och under mandatperioden.

I beredningen konstaterades att valberedningen i Helsingfors samfällighets församlingar inte är funktionell eftersom det då fanns 30 församlingar och storleksskillnaden mellan dessa var avsevärd. Vidare konstaterades att kyrkofullmäktige inte utöver prosterierna hade andra naturliga grupperingar som omfattade hela fullmäktige. Konstaterades att de fem finska prosterierna och det svenska prosteriet till sin befolkningsnumerär var ungefär lika stora. Av ovan nämnda skäl bestämde man att i arbetsordningen fastställa att elektorsvalet ska ske prosterivis.

Vid fullmäktiges första sammanträde utses för fullmäktiges mandatperiod 12 elektorer och för dem lika många suppleanter.

Valet av elektorer sker prosterivis sålunda, att representanterna för varje enskilt prosteri bildar en grupp. De till varje enskilt prosteri hörande fullmäktigemedlemmarna utser inom sig två elektorer och två suppleanter. Samtidigt fastställs ordningsföljden för suppleanterna.

Varje grupp förrättar skilt valet av elektor. Valresultatet skall utan dröjsmål meddelas fullmäktige.

Elektorerna utser inom sig en ordförande och en viceordförande vid första sammanträdet under första och tredje året av sin mandatperiod. Den kyrkliga samfällighetens jurist biträder elektorerna vid behov.

Gemensamma kyrkofullmäktiges arbetsordning 14 § (versionen 2000)

Elektorerna skall bereda och framställa förslag vid val av den kyrkliga samfällighetens personrevisorer samt kyrkorådets vice ordförande, övriga medlemmar och suppleanter samt valnämndens medlemmar och suppleanter.

Gemensamma kyrkofullmäktiges arbetsordning 15 § (versionen 2000)

Valberedare i andra samfälligheter

Förvaltningsdirektören har hos sina kolleger hört sig för om vilken praxis i fråga om valberedare som tillämpas i de övriga stora samfälligheterna. I ingen av dessa samfälligheter (Esbo, Vanda, Kuopio, Seinäjoki (Östermyra), Rovaniemi och Karleby) tillämpas ett system som motsvarar Helsingfors samfällighets valberedare. Beredningen av valet av kyrkorådets medlemmar sker i ovan avsedda samfälligheter genom förhandlingar mellan fullmäktigegrupperna. I vissa samfälligheter förhandlar grupp-ordförandena om platsfördelningen varefter respektive grupp utser sina kandidater. Vid fördelningen av platserna använder vissa samfälligheter samma eller en liknande excel-tabell som vid platsfördelningen efter kommunalval. I en samfällighet deltar tjänsteinnehavaren som ansvarar för förvaltningen i förhandlingarna mellan grupperna och hans uppgift är att säkerställa att förslaget som sammanställts uppfyller gängse bestämmelser om förvaltningsorganens sammansättning.

Kyrkofullmäktiges sammansättning i Helsingfors kyrkliga samfällighet

Kyrkofullmäktiges nuvarande sammansättning enligt kandidatlista:

Kandidatlistans namn	Mandat
Aktiiviseurakuntalaiset, Pitäjänmäen seurakunta	1
Arkena ja pyhänä - demarit mukana, Mikaelin seurakunta	1
Avoim seurakunta, Malmin seurakunta	3
En livskraftig kyrka, Matteus församling	3
Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan Toivo, Tuomiokirkkoseurakunta	1
Iloiten yhdessä, seurakuntamme tutuksi, Herttoniemen seurakunta	1
Kandidatlistan Petruslistan, Petrus församling	3
Kantava voima, Tuomiokirkkoseurakunta	1
Kasvun puolesta, Roihuvuoren seurakunta	2
Keskitietä kirkolle, Kannelmäen seurakunta	2
Koillis-Helsingin Kokoomus, Malmin seurakunta	1
Kokoomuslainen seurakuntaväki, Munkkiniemen seurakunta	2
Kotiseurakuntana Paavali, Paavalin seurakunta	4
Lasten ja nuorten puolella, Herttoniemen seurakunta	4
Meidän kaikkien seurakunta, Oulunkylän seurakunta	2
Partiolaiset Malmi, Malmin seurakunta	1
Seurakunnan rakentajat, Munkkiniemen seurakunta	1
Seurakunnassa kohdataan, Töölön seurakunta	1
Seurakunta kaikille, Lauttasaaren seurakunta	3
Sosiaalidemokraatit kirkossa, Malmin seurakunta	1
Sosiaalinen vastuu, Lauttasaaren seurakunta	1
Tillsammans i Johannes, Johannes församling	4
Toimiva, välittävä Pakilan seurakunta, Pakilan seurakunta	2
Tulkaa kaikki - kirkon uudistajat, Tuomiokirkkoseurakunta	5
Tulkaa kaikki Munkinseutu, Munkkiniemen seurakunta	1
Tulkaa kaikki, Haagan seurakunta	3
Tulkaa kaikki, Kallion seurakunta	5

Tulkaa kaikki, Kannelmäen seurakunta	2
Tulkaa kaikki, Mikaelin seurakunta	2
Tulkaa kaikki, Oulunkylän seurakunta	3
Tulkaa kaikki, Pakilan seurakunta	2
Tulkaa kaikki, Pitäjänmäen seurakunta	2
Tulkaa kaikki, Töölön seurakunta	5
Tulkaa kaikki, Vuosaaren seurakunta	3
Uuden Mikaelin asialla, Mikaelin seurakunta	3
Uudistusmieliset Malmi, Malmin seurakunta	4
Vastuunkantajien ehdokaslista, Vuosaaren seurakunta	1
Vuosaaren seurakunnan kokoomuslaisten TOIVO, Vuosaaren seurakunta	1
Yhteinen seurakuntamme, Haagan seurakunta	1
Yli kaikkien rajojen, Roihuvuoren seurakunta	3

Tillsättande av beredningsgrupp

Fullmäktiges ordförandes tanke är att kyrkorådet efter remissdebatt i fullmäktige tillsätter en arbetsgrupp som bereder ärendet. Arbetsgruppen ska alltså utarbeta ett konkret förslag till hur valberedarsystemet kunde utvecklas.

Som ovan konstaterats ska valberedarna enligt förvaltningsstadgan också delta i beredningen av medlemmar i de ungas påverkansgrupp. I november 2024 inlämnades en fullmäktigemotion i vilken man efterlyste en utveckling av valet av påverkansgruppens medlemmar. Kyrkorådet diskuterade frågan den 12.12.2024. Beredningen framskrider som en egen process och är alltså inte en del av utvecklingen av valberedarsystemet. Dock torde förslag gällande utveckling av metoderna som används vid valet av påverkansgruppens medlemmar under våren 2025 ges för utvärdering och behandling till arbetsgruppen som utvecklar valet av valberedarsystemet. På så sätt vill man säkerställa att de centrala punkterna i de två valberedningarna är i linje med varandra.

Tidsschema

Om kyrkorådet så beslutar torde ärendet ges för diskussion till kyrkofullmäktiges möte den 6.3.2025. Presidiet kunde då före den 20.3.2025 kartlägga vem som är intresserad av att medverka i en beredande arbetsgrupp så att kyrkorådet den 3.4.2025 unde tillsätta den beredande arbetsgruppen.

Avsikten är att arbetsgruppen ska slutföra sitt arbete före utgången av 2025 så att de erforderliga ändringarna i samfällighetens förvaltningsstadga kan göras under våren 2026.

Bedömning av risker och konsekvenser

Ärendet kräver inte barnkonsekvensbedömning.

kiinnostuneiden henkilöiden kartoittamisen 20.3.2025 mennessä ja yhteinen kirkkoneuvosto voisi päättää valmistelevan työryhmän asettamisesta 3.4.2025 kokouksessaan.

Työryhmän on tarkoitus saada työnsä valmiiksi vuoden 2025 loppuun mennessä, jolloin tarvittavat muutokset seurakuntayhtymän hallintosäätöön voidaan tehdä kevään 2026 aikana.

Gemensamma kyrkofullmäktiges ordförande Wiking Vuori, wiking.vuori@gmail.com
Förvaltningsdirektör Juha Silander, juha.silander@evl.fi